

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšertom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996 — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček, račun Ljubljana 15.175
Telefon št. 2549

Prusko izzivnje

V zadnjem času opazujemo, kako se nemško časopisje ponovno zanima za svoje narodne manjšine, posebno v Češkoslovaški in Jugoslaviji. Tako je priobčil neki Fritz Hussong meseca julija in avgusta v »Berliner Lokal-Anzeigerju« kar pet dolgih člankov o Nemcih v Jugoslaviji. Izvajanja nemškega časnikarja so tako neresna in površna, da sploh ne zaslužijo odgovora v resnem listu. Če se z njimi bavimo, storimo to le zato, da bi našo javnost obvestili tudi o teh izbruhih pruske domišljavosti.

Fritz Hussong predrzno trdi, da se Nemcem v Jugoslaviji slabo godi, najslabše pa v slovenskem delu jugoslovanske države. Pisec filozofira, »da je po jeklenem zakonu usode raznarodovalna politika naroda tem bolj svojevoljna, čim manjši je same, in se povzpne do trditve, »da nemške narodne manjšine nikjer tako ne preganjajo kakor prav v Sloveniji, na bivšem avstrijskem Kranjskem in njemu pridruženem Štajerskem!« »Povsod, kamor prideš, v Maribor, Celje, Ptuj ali Ljubljano, povsod je slika položaja označena z istimi glavnimi znaki: znatno premagujoče nemške večine izpred vojne so se z vsemi sredstvi spremenile v čim sibekejšje manjšine«. »Lokal-Anzeiger« kratkoma proglasa Maribor, Ptuj, Celje in Ljubljano za nemška mesta, v katera so se ob preseljevanju narodov le mimogrede zatekli neznani drobci neusmiljenih in brutalnih Slovencev.

Po vsem tem je torej vsa Kranjska in Štajerska, to je Slovenija, prav za prav nemška dežela! V svoji pruski temeljitosti gre pisec logično dalje in se bavi s »slovenizacijo« nemškega šolstva na Kranjskem in Štajerskem. Samo v Ljubljani so nasilni Slovenci ukiniteli Nemcem pet gimnazij in dve nemški realki. V julijemskem potopisu iz Celja se pravični Fritz razburja nad politično analizo imen in govori v svetopisemskem duhu o »obtožbi kamnov«, ker so Slovenci odstranili nemški napis s pročelja celjskega pokopališča, ki se je glasil: »Tu se konča sovraštvo, preganjanje in tožba«. Kakor bi nas hotel g. Hussong spomniti na tiste čase, v katere sodijo tudi ptujski dogodki s tragičnim epilogom v Ljubljani, na čase nemškega gospodstva na naši zemlji, ko se je »nevoščljivost, preganjanje in tožba« za marsikatero Slovenca zares končala šele v grobu. Zelo pogosto jih je šele smrt rešila pred političnimi nasprotniki!

Pa to bi se sodilo v zgodovino in mi ne bi radi odgrinjali tega plača, ker se nam zdí kakor odtrgan obliž s skelečih ran, ki jih naš narod še ni povsem prebolel. Toda Nemci nas s takšnimi članki, ki so brezdomno naročeni od zgoraj in odkrivajo že sistem, k temu silijo. Nemce, tiste iskrene Nemce, ki jih bo gotovo še nekaj v Jugoslaviji, in tiste, ki prihajajo dan za dnem k nam iz Avstrije in Nemčije, in na lastne oči vidijo, kako se pri nas godi nemški narodni manjšini, »pravišmo: V kateri državi v Evropi se Nemcem, nemški narodni manjšini namreč — in Nemci naj nikdar ne pozabijo, da niso pri nas več gospodujoči narod — tako dobro godi kakor pri nas v Jugoslaviji in še posebej v Sloveniji? Ali ni za kočevske Nemce dovolj preskrbljeno v šoli in cerkvi? Mar naj pričnem zopet naštevati, koliko šol imajo? Ostanjejo še nemčurji na severni meji, nadalje ostanki nekdanjega nemškega uradništva in nemški veleindustriji, ki s svojim kapitalom strahujejo ne samo slovenskega delavca in uradnika, temveč tudi mestne občine. Ne bi bilo treba, da bi bili Slovenci napadani, kakor jih opisuje »Lokal-Anzeiger«, zadostovalo bi, da bi imeli več smisla in nagonskega egoizma za samoohrano, pa bi ne bili nikdar dopustili, da se je prav v povojnih letih zajedlo v naše kraje toliko nemškega kapitala, ki spriči arogantnosti njegovih eksponentov in nenavadne pasivnosti od strani naših oblastev spravljajo nas Slovence v dvom, ali smo sploh še gospodarji na svoji zemlji? Kaj hočejo Nemci od nas? Mar, da podpiramo nemštvo? Saj gre na severni meji samo za nemčurje, samo za pomembne Slovence in deloma tudi za eksponente avstrijskega hitlerizma; nemčur je pač najbolj žalostna figura, ki je mogla še ostati kot priča raznarodovalne politike v Avstriji poleg tistih Nemcev, ki so si z neposredno ali posredno režimsko pomočjo kot gospodujoči narod ustvarili v naših krajih postojanke, s katerih gledajo še danes na nas kot na manjvredno ljudstvo, ki si ne zna pomagati.

Naštevane šole, ki so jih Nemci zgubili v Sloveniji, odkriva znano metodo nemške povojne propagande, ki lahko zavede samo kakšga neinformiranega Američana ali pa tudi ljudi iz »Herren-volk«, ki sta jim prej Viljem in danes Hitler z donečimi frazami o imperijalni Nemčiji zatemnila vid, da ne vidijo resničnosti. Ko recitirajo naštevanko o zgubljenih nemških šolah, se Nemci delajo, kakor da ne bi vedeli, da so to bile avstrijske šole v nemškem jeziku za slovensko ljudstvo. Slovenci so se vzgajali v avstrijskih šolah v nemškem učnem jeziku, in kaj je bolj naravno, kakor to, da so te šole postale slovenske, ko se je slovenski narod otresel avstronemškega robstva?

Kako se počutijo bogati Švabi v Banatu, je predobro znano naši javnosti in prav gotovo tudi Berlinu.

V zadnjem času se je pokazalo nekaj znamenj mirnejšega sožitja na meji ter med Jugoslavijo in Avstrijo sploh. Mar ni to po volji Berlinu, ki bi rad delal zgago? V ostalem je tudi gotovo, da Nemci s takšnimi članki, kakor jih je priobčil »Lokal-Anzeiger«, svoji manjšini pri nas samo škodujejo. Računati bi morali za dejstvo, da obstojijo močne struje v našem javnem mnenju, ki zahtevajo odločno politiko proti Nemcem, še po-

Ljubljana v letalski zvezi Novo letališče izročeno prometu z uvo Evropa

Ljubljana, 20. avg.

Današnji dan pomenja v razvoju Ljubljane važen datum. Ta dan smo z otvoritvijo ljubljanskega letališča stopili v mrežo zračnih zvez, ki nas bodo odslej dnevno vezale z vsemi važnejšimi mesti tu- in inozemstva. Zaradi tega je pomen današnjega dne za Ljubljano vsaj tolikšen, kakor je bila pred približno 80 leti dograditev južne železnice iz Dunaja v Ljubljano. Takrat je Ljubljana dobila svoj prvi živi stik z zunanjim svetom — danes pa je ta živi stik še važnejši, pomembnejši, popolnejši. — Zračna proga, ki je Ljubljano z današnjim dnem povezala na eni strani z bratskimi glavnimi našimi mesti Zagrebom in Beogradom, Skopljem, Sarajevom in Sušakom, na drugi strani pa s inozemskimi središči Celovcem, Salzburgom, Gradcem, Dunajem, Prago, Parizom itd., uvršča odslej naše mesto v važno zračno prometno središče in postajališče. Brez dvoma se bodo kmalu pokazale ugodne posledice tega dejstva.

Ljubljansko letališče pa ima še drug, mnogo važnejši pomen, ki ga s stališča državne obrambe še posebej podčrtavamo. Ljubljana je kljub precejšnji razdalji vendarle mesto ob meji. In če imamo zdaj v Ljubljani letališče, ki bo v slučaju sovražnikovega napada lahko močno koristno in nujno za obrambo mesta, smo lahko v Ljubljani tudi tega dejstva od srca veseli. In v resnici smo s posebnim zadovoljenjem sprejeli otvoritev ljubljanskega letališča tudi s te strani. Saj vemo, kako zelo važna bo v bodočnosti obramba pred zračnimi napadi.

Ogromna udeležba

To sta torej dve važni temeljni točki, ki je zaradi njih bila zgraditev ljubljanskega letališča kar nujna. Razumljivo je tedaj, da se je k otvoritvi tako važne prometne ustanove zbralo neverjetno mnogo ljudi iz mesta in okolice. Okrog in okrog letališča, v kolikor so se ljudje smeli približati istemu, se je že zdavnaj pred začetkom mitinga zbralo toliko ljudi, da jih toliko ne približno enakih prireditvah v Ljubljani še nikoli nismo videli. Po prodanih vstopnicah cenijo, da se je današnje prireditve na letališču udeležilo več desetstotih ljudi.

Za dovoz na letališče so zadnje tedne zgradili novo cesto, ki se odcepi od Šmartinske ceste v Zg. Jaršah. Danes je bila ta cesta polno obremenjena, kakor najbrž nikoli več ne bo. Vsa vozila, avtomobili, avtobusi, kočije, kolesarji, prav vse se je po tej cesti usmerilo na letališče. Zadaj za obema hangarjema so pripravili organizatorji današnjega mitinga pripraven avtopark, kjer se je zbralo toliko vozil v senci mogočnih dreves, kakor jih sama Ljubljana pač ne premore. Samo z avtomobili se je pripeljalo iz vse Slovenije in Ljubljano na stotine ljudi, ki jih je zanimala današnja letalska prireditev.

Za hiter prevoz ljudi iz mesta na letališče so se pobrigali seveda tudi naši podjetni avtobusni podjetniki, ki so vsa razpoložljiva vozila postavili danes na to progo. Od ene ure dalje je drvel po Šmartinski cesti avtobus za avtobusom, eden bolj poln ljudi kakor drugi. Pešci so bili naravnost reveži pred drvečo množico vozil. Sicer pa se je glavna trupa pešcev zgrinjala iz mesta na letališče za železnico in po drugih poljskih potih. Podčrtati moramo na tem mestu hvalvredno brigo mestne in občinske občine, ki sta pridno skropili vse važnejše ceste, ki vodijo na letališče. Za vzoren promet pa so skrbeli na vseh potih in cestah naši prometni stražniki, ki so tako poleg letalcev-pilotov imeli danes najtežavnejšo službo. Pri takšni vročini, kakor je vladala danes ves čas prireditve, zlasti pa ob času najhujšega prometa na letališču, pač služba stražnika na cesti ni zavidljiva. Povdarjamo posebej, da se kljub močno povečanemu prometu ni zgodila nobena pomembnejša prometna nesreča.

Ko omenjamo dovoz množice na letališče, ne smemo pozabiti tudi železniške uprave, ki je s svoje strani tudi poskrbela za primeren dovoz k prireditvi. Zamisljena sta bila za dovoz in odvoz po dva posebna vlaka. Toda že na prvi vlak, ki je odhajal z glavnega kolodvora ob 14.10, je bil naval občinstva tolik, da so morali železničarji v največji maglici pripeti k garnituri še nekaj velikih praznih železniških voz. Ta vlak je pripeljal na letališče skoraj 2000 ljudi, drugi vlak pa nekoliko manj.

Inozemski gostje

Na letališču samem je vladalo danes ves dan živahno vrvenje in gibanje. Popoldne so organizatorji urejevali zadnje priprave za popoldansko prireditev, v prvih popoldanskih urah pa so imeli prireditelji že dovolj dela s sprejemanjem gostov. Razen domačinov se je namreč zbralo k današnji otvoritvi letališča še mnogo drugih gostov iz države in inozemstva. Že ob 11 popoldne je vodstvo letališča prejelo iz Celovca brzojavko, da bosta ob pol dvanajstih tam startali dve potniški letali, s katerima

sežno, odkar so začeli hitlerjevci izživati celo na naši zemlji, in čakajo priložnosti, da te svoje zahteve tudi izvedejo po... Hitlerjevih receptih! V politiki je treba računati z dejstvi, gospodje v Berlinu, in sanjarenja o predoru skozi Slovenijo na Jadran bi bilo potem mnogo manj.

Ceterum censeo: Dajte slovanskim narodnim manjšinam, n. pr. Lužiskim Srbom, tiste pravice, ki jih uživajo vaše manjšine pri nas! Samo to zahtevamo in nič več!

—aki.

se pripeljejo na slovesno otvoritev ljubljanskega letališča gostje iz Celovca in Salzburga. In res sta se okrog popoldne pokazali na obzorju dve jekleni ptici, potniška »Junkera« A 22 in in A 48, last avstrijske zračne prometne družbe, s katerima so se pripeljali v Ljubljano gg. ing. Franc Pichler iz Mandorfa, zastopnik salzburske deželne vlade, dalje generalni ravnatelj avstrijskega društva za zračni promet Deutelmöser, zastopnik dunajskega in zunanjega tiska dr. Peter Stefan iz Dunaja, zastopnik salzburskih časopisov Leonhard Steinwender, zastopniki celovskega in salzburskega občinskega sveta ter več pilotov avstrijske zračne prometne službe.

Udeleženci iz Zagreba in Beograda

V teku današnjega in včerajšnjega dneva so prišli v Ljubljano k pomembni letalski prireditvi iz Zagreba gg. Ernest Čimič, predsednik Stola sedmorice in predsednik zagrebskega oblastnega odbora Aero-kluba, Sava Stojanovič, član uprave Aero-kluba in drugi. Od glavne uprave »Naših krile iz Beograda so prišli popoldne z letalom v Ljubljano polkovnik Vlačić ter Miodrag Paunović, v Zagrebu so se jim pa pridružili še ravnatelj zagrebskega Aero-kluba g. Pavnović z gospo soprogo ter zagrebski časnikarji. S to skupino sta prišla tudi pilot ing. Stanislavljević in mehanik. Skupino vojaških letal, ki so priplavala v Ljubljano že prejšnji dan, smo omenili že včeraj. Zbranih je bilo sploh na letališču cela armada naših najboljših domačih civilnih in vojaških pilotov in letalcev.

Zastopniki vlade

Iz Beograda je prišel na današnjo slavnost v Ljubljano sam prometni minister Lazar Radičević, ki je s svojo prisotnostjo in v družbi z ravnateljem ljubljanskega železn. ravnateljstva Čugmušom dovolj izrazito podčrtal važnost ljubljanskega letališča za razvoj potniškega prometa v državi ter obenem sodelovanje zračne službe z drugimi prometnimi občili. Ministrskega predsednika in ministra notranjih poslov je zastopal ban dr. Marušić, vojnega ministra pa brigadni general Milojko Janković, namestnik poveljnika zrakoplovstva.

Ljubljansko univerzo je zastopal rektor prof. dr. Matija Slavič, mestno občino župan dr. Puc, podžupan prof. Jarc ter cela vrsta drugih občinskih svetnikov. Navzok je bil tudi polkovnik Nedeljković Peter, podpredsednik glavne uprave Aero-kluba, dalje Dušan Radović, poveljnik zrakoplovne brigade, francoski konzul Neuville, naš celovski konzul Mirošević, ravnatelj tujkega prometnega urada na Dunaju dr. Josip Pessl, predsednik zbornice za TOI Ivan Jelacini, ravnatelj Zveze za tujski promet dr. Marn ter cela vrsta drugih odličnih osebnosti. Popoldne sta se z avtomobilom pripeljala iz Celovca še dr. Matias Zeinitzer od celovske deželne vlade ter tiskovni poročevalec celovske deželne vlade vladni svetnik Scheichelbauer.

Vrvenje na letališču

Začetek prireditve je bil napovedan za tretjo ure, toda množice ljudi so še vedno pritiskale z vseh strani k letališču. Okrog in okrog letališča se je zvil živ pisan venec ljudi, ki je dajal letališču še živahnejše lice. Ljubljanska radio postaja je za to priliko na letališču pripravila oddajno postajo, ki je prenašala ves potek prireditve. Močno ojačevalno postajo je na letališču montirala družba »Philippus«. Zvočniki so bili postavljeni v pol kilometra oddaljenem gozdičku, kjer se je v hladni senci in ob robu gozdička zbralo več stotin gledalcev, ki so kljub oddaljenosti od središča prireditve vendarle mogli slediti vsem točkam. Na letališču je bila seveda organizirana tudi reševalna služba, ki jo je vodil dr. Mis z 12 samaritani ter 6 samaritankami. Ves čas sta bila v pripravljenosti tudi dva reševalna avtomobila, toda vsa prireditev je potekla brez najmanjše nezdgoje in nesreče ter so bili tako hvala Bogu vsi ti samaritani in samaritanke imeli kljub temu mnogo posla z do-
našanjem osvežujoče vode žejnim gledavcem.

Letališče je bilo lepo okrašeno z zelenjem ter narodnimi zastavami. V enem izmed hangarjev so bili pripravljeni sedeži za povabljene goste, v drugem hangarju pa so čakala pripravljena letala za prireditve. Približno ob pol štirih so naznanili zvočniki, da se bo prireditev pričela. Zastave okrog letališča živahno vihrajo v vetru, ki je vse

popoldne precej močno vleklo. Na letališču je zbranih cela vrsta vojnih in civilnih letal; pogled nanje je osvajajoč; v človeku se samo od sebe drami navdušenje nad silnim napredkom našega časa.

Blagoslovitev letališča

je namesto zadržanega knezoškofa dr. Gregorija Rožmana opravil arhidijakon ljubljanske okolice kanonik dr. Kimovec. Za pravoslavno občino je blagoslovil letališče prota Budimirovič, za muslimane pa muslimanski svečenik. Po izvršenih cerkvenih obredih so govorili razni govorniki, ki so vsi poudarjali velik pomen novega letališča za Ljubljano, za naš splošni promet ter za državo sploh. Večji govor je imel ljubljanski župan dr. Puc, ki je poudarjal, da smo dosegli uresničenje davne želje, otvoritev ljubljanskega letališča, v času največje gospodarske krize. Že to dejstvo zgovorno prica, da nam je bilo letališče res potrebno. V svojem govoru se je župan dr. Puc zavezal za zasluge, ki jih imajo pri zgraditvi tega letališča gg. Radu Hribarju, občinskemu svetniku ter predsedniku ljubljanskega Aero-kluba dr. Rapetu ter podžupanu prof. Jarcu. Pri zgraditvi imajo dalje neprecenljive zasluge zlasti letalsko poveljstvo, banska uprava dravske banovine ter občini D. M. v Polju in Moste pri Ljubljani. Z današnjim dnem stopa Ljubljana po zaslugi teh ljudi in ustanov v mrežo zračnih zvez. Beograd in Zagreb, ki sta nam bila doslej dosegljiva le z vlakom po neskončno dolgi vožnji, sta se nam z današnjim dnem približala na več kot pol poto. In naše morje, Sušak, ki smo se morali voziti do neiga dolge ure, je zdaj dosegljiv v manj ko eni uri. Z novim letališčem pa smo Ljubljano zvezali tudi z mednarodnimi mesti in središči, kar bo velikega pomena za naš tujski promet kakor tudi za razvoj trgovine. Od Carigrada in Aten čez Beograd in Zagreb, pa mimo Ljubljane na Dunaj, v Prago in Pariz nas veže zdaj ena sama zračna črta. Za naše gospodarstvo je to velikega pomena. Z novim letališčem pa nam bo omogočena tudi boljša poročevalska služba z inozemstvom; časopis, ki bo jutri izšel zunaj v svetu, bomo še isti dan mogli čitati v Ljubljani. To pomenja svojo vrednost tudi za kulturno zблиžanje med narodi. Naše življenje nujno postaja pestrejšje in bogatejše. Naj služi to letališče pred vsem utrjevanju miru med narodi.

Letališče otvorjeno

Za dr. Pucem je govoril daljši govor zastopnik vojnega ministra brigadni general Milojko Janković, ki je ob koncu vzkliznil kralju Aleksandru ter potem proglasil letališče za **otprto**.

Nato so naši hrabri letalci izvajali nad letališčem več lepo uspešnih točk. Ves program prireditve je trajal tja do šestih zvečer. Zlasti zanimive so bile akrobacije naših vojnihih letalcev kapetana Džala in kapetana Bajdaka. Oba letalca sta v zraku delala neverjetne stvari, da je ljudem ob posameznih točkah zastajala sapa. Videli smo dalje zanimivo zračno borbo med enosedelnikom ter dvosedelnim vojnim letalom. Prirejena je bila tudi hitrostna tekma med počasnejšimi in hitrejšimi letali. Najpreje je startalo najpočasnejše letalo, ki vozi s hitrostjo 100 km na uro, nazadnje pa najhitrejšje letalo, ki vozi 400 km na uro. Cilj vseh letal je bil približno enak, ker so hitrejša letala prehitela počasnejša. Vojni letalci so nam pokazali tudi, kako se z letali pobirajo poročila ter kako se jih spušta na tla s padobranci. Nazadnje smo videli tudi zračno bombardiranje, ki ga je na podmornico izvedel predsednik ljubljanskega Aero-kluba Rado Hribar na »Lojzetu«. Ogromna podmornica, ki smo jo videli zadnjič, ko se je prevažala po ljubljanskih ulicah, je bila v hipu s par bombami uničena. Žal so morale zaradi vetra odpasti drzne akrobacije domačina Janeza Mrvarja, ki jih je nameraval izvajati med kolesi letala.

Kot zadnja točka programa je bilo letanje z letali nad Ljubljano. V ta namen sta prišli iz Zagreba dve veliki potniški letali, eno pet-, drugo sedmesežno. Razen teh dveh je prišel iz Zagreba tudi trisedežni sportni avion, ki ga je lani vodil znani pilot Nikitin po Sloveniji za »Slovenčev« 60 letnico. Tudi zdaj je prišel z letalom v Ljubljano g. Nikitin, ki smo se z njim kot stari znanci seveda pristrčno pozdravili.

Cela prireditev je lepo v redu končala ter je popolnoma uspeša brez vsake nesreče. Ljubljano je obogatela za novo važno prometno ustanovo, ki smo nanjo dolgo čakali, zdaj pa smo je od srca veseli. Zato novo letališče in Ljubljani iskreno pozdravljamo.

Dollfuss pri Mussoliniju

Zvižanje avstrijske armade — Svobodna avstrijska in madjarska cona v Trstu — „Temps“ o Dollfussu in Rimu

Rim, 20. avg. AA. O vsebini razgovorov med Mussolinijem in Dollfussom v Riccionu varujejo najstrožjo tajnost. Izven dvoma je pa, da tvorita sedanjí položaj v Avstriji in njeno razmerje nasproti Avstriji dve najbistvenejši vprašanji pri teh razgovorih. Prvo je v tesni zvezi z avstrijsko željo po izpremembi njene-
ga vojaškega ustroja. Dollfuss je očitno prišel tudi vprašat Mussolinija, kakšno je stališče italijanske vlade o tej stvari. Kakor znano, hoče Avstrija zvišati na 30.000 mož svoje vojaške efektivne — to številko predvideva tudi mirovna pogodba — znatno skrajšati vojaški rok in reorganizirati Heimwehr, tako da bi napravila iz njega nekakšno rezervo, ki bo državi na razpolago.

Kar tiče avstro-nemško razmerje, je znano, da vidi Italija kot edino pravo ureditev tega vprašanja dosego ravnateljstva v Podunavju, kar bi Avstriji omogočilo, da si dobi tržišča na

jugu Nemčije in prijatelje, ki bi ji jamčili njeno neodvisnost. Zato pripravljajo v Rimu gospodarsko zблиžanje med Avstrijo in Madžarsko in okrepitev gospodarskih zvez med tema dvema državama in Italijo. Zdi se, da bi bila Madžarska pripravljena odreči se nekaterim zahtevam nasproti Avstriji v korist Italije, tako da bi se okrepile italijansko-avstrijske zveze, v zameno bi pa Italija dala Madžarski trg za prebitek njenega žita.

Po drugi strani bi pa tudi tržaško vprašanje igralo pomembno vlogo pri tem gospodarskem sodelovanju med tremi državami. Kakor govore, ne bi bilo izključeno, da bi Italija dovolila Avstriji in Madžarski vsaki svojo svobodno cono v tržaški luki v zameno za nekatere ugodnosti, ki bi jih obe državi dovolili Italiji. Če bi Avstrija in Madžarska dobili svojo svobodno cono v Trstu, bi lahko imeli v italijanskih vodah lastne ladje s svojimi zastavami.

XIII. kongres Jugosl. učiteljskega združenja

Nad 2500 učiteljev v Ljubljani

Ljubljana, 20. avgusta.

Ljubljana je te dni v znamenju velikega učiteljskega kongresa, ki se ga udeležujejo učitelji vse države. Na današnji glavni skupščini je prihitelo po približno čimbi nad 2500 učiteljev, od teh 1500 iz južnih banovin in okoli 1000 iz Slovenije same. Samo stanovanj je bilo treba preskrbeti nad 1500, drugi pa so seveda prenočevali pri svojih znanih ali pa si poskrbeli stanovanja drugod. Seveda posveča naše mesto tako velikemu kongresu tudi svojo pozornost, kakor se spodobi. Raz poslopja vibrirajo zastave, Grad pa se zopet blesti na večer v luči.

O dosedanjih prireditvah in zborovanjih pred glavno skupščino je poročal »Slovenec«.

Koncert učiteljskega zbora

Snovi je bil v dvorani na Taboru lepo uspel koncert Učiteljskega pevskega zbora. Dvorana je bila nabito polna domačinov in gostov. Koncerta so se med drugimi udeležili tudi nekateri javni predstavniki, tako odposlanec prosvetnega ministrstva prosvetni šef savske banovine dr. Ivan Kasumović iz Zagreba, brigadni general Pekić, un. prof. dr. Ozvald za rektorja, zastopnik bana načelnik dr. Vončina, mestni župan dr. Puc, železniški direktor Čugmus, predsednik Jugosl. pevске zveze dr. Švigelj, predsednik društva »Sola in dom« dr. Lončar in drugi.

Nastopila sta mešani in ženski zbor, oba pod vodstvom pevovodje Srečka Kumarija. Učiteljski pevski zbor je odlično zapel ves spored in s tem dokazal svojo veliko zmožnost in umetniško izdeležnost, ki jo drži še vedno na visoki stopnji. Učitelji so s svojim nastopom gostom iz južnih pokrajin zlasti dostojno predstavili slovensko narodno pesem ter so zato želi toplo odobravanje. Po koncertu se je razvila živahna zabava.

Glavna skupščina

Razburljivi incidenti.

Glavna skupščina se je pričela danes ob 9 dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«. Delegati in zborovalci so dvorano povsem napolnili. V dvorano so imeli dostop le delegati in člani glavne uprave, ostali udeleženci pa so imeli dostop na galerijo, ki so jo tudi kraja napolnili. Člani izvršnega odbora so zasedli mesta pri predstveni mizi, častne seže pa so imeli javni predstavniki.

Govor predsednika Rašića.

Zborovanje je otvoril in vodil predsednik glavne uprave g. Damjan Rašić. V svojem govoru se je v uvodnih besedah spominjal N. Vel. kralja kot najvišjega pokrovitelja in zaščitnika učiteljskega stanu in njegovega dela ter predlagal udanostno brzojavko, ki je bila z navdušenjem sprejeta. Sprejeti sta bili tudi pozdravni brzojavki ministrskemu predsedniku in prosvetnemu ministru.

Sredi nadaljnjega govora g. Rašića je prišlo večkrat do razburljivih incidentov in velikih prepričkov ter medklicev. V svojem dokaj medlem govoru — na učiteljskih zborovanjih smo vajeni slišati boljše in tehtnejše — se je po večini bavil le z jugoslovansko nacionalno ideologijo, malo manj pa s konkretnimi potrebami narodne prosvete in problemom učiteljskega stanu. Med drugim je izvajal tudi to-le: »Jugoslovansko učiteljsko združenje je nosilec načel nacionalne ideologije, ki poudarja negovanje jugoslovanske nacionalizma, gojenje dobrih plemenskih lastnosti, pa naj jih ima eno, dve ali vsa tri plemena, dalje odstranjevanje tujih besed iz narodnega govora in postopno izgraditev enotnega knjižnega jezika.« Dalje je govoril še o spoštovanju vsake vere, o potrebi zgradbe šol, o dolžnostih občin in banovin itd.

Udno razburjenje po vsej dvorani je nastalo, ko je izrekel stavek: »Mi s tega mesta moremo reči, da so jugoslovanski učitelji v ggromni večini goreči nosilci jugoslovanske nacionalne ideologije.« Pri teh besedah je nastal v dvorani velikanski hrust. Dvorana je pričela klicati: »Vsi, vsi, ne samo večina!« Mnogo delegatov je pričelo ogorčeno protestirati proti tonu, v katerem govori g. Rašić, ga pozivljati, naj se umakne itd. Medklicev sploh ni bilo mogoče razločiti v splošnem hrupu. Razburjenje je trajalo skoraj ves čas, ko je g. Rašić čital svoj govor in njegovih besed ni bilo mogoče razumeti. Iz tega je bilo jasno videti, da je oseba g. Rašića delu — morda celo večini — učiteljskega nesimpatična. Vendar pa je g. Rašić ohranil hladno kri in je vztrajal na svojem mestu, čeprav je le s težavo krotil opozicijo. Hrup se je šele polegel, ko je pričel g. Rašić pozdravljati navzočne častne goste: kraljevega zastopnika generala Antonija Pekića, zastopnika prosvetnega ministra prosvetnega šefa iz Zagreba dr. Ivana Kasumovića, bana dr. Draga Marušića, mestnega župana dr. Dinka Puca, zastopnika univerze in rektorja univ. prof. dr. Ozvalda, senatorja dr. Rožića, načelnika kme tijskega oddelka banke uprave ing. Zidanska, inspektorja za srednje šole prof. Vrhovnika, banskega šolskega nadzornika Andreja Rapeta, ravnatelja učiteljskega Nandeta Marolta, zastopnika profsorskega združenja prof. Vazaca, zastopnika združenja mešč. šol. učiteljsva g. Fakina, zastopnika Slov. šolske Maticе prof. dr. Gogala, zastopnika društva »Sola in dom« dr. Lončarja, zastopnika društva upok. učiteljsva g. Gaberška, zastopnika »Sokola« g. Gangla itd.

Nato je prečital nekatere pozdravne brzojavke, tako od centrale prof. združenja, generala Cukavca, prosvetnega inspektorja Mazija in drugih.

Za sodelovanje narodov.

Podpredsednik Savič je nato prečital prirčen dopis mednarodne federacije učiteljev iz Pariza. Dopis naglašal potrebo sodelovanja učiteljev vseh dežel pri reševanju materialnih in prosvetnih problemov. Kriza, ki je oskodovala, kakor vse stanove, tudi učiteljski stan, se da rešiti le z mednarodnim sodelovanjem. Toda ne samo za svoj stan, temveč so učitelji poklicani da s svojim vplivom pomagajo tudi k dosegu sodelovanja s vseh narodov.

Govor bana dr. Marušića.

Ban g. dr. Drago Marušić je imel velik govor, ki je zborovalcem izredno ugajal, zakaj sprejel ga je navdušenim odobravanjem ter ga večkrat prekinjali z aplavzom in pritrdilnimi vzkliki. G. ban je najprej pozdravil vse učitelje kot krepko članstvo narodnih prosvetiteljev in neomajnih nosilcev domoljubja. Dalje je med drugim izjavil: »Milijoni otrok gredo skozi vaše umetniške roke, da jih

oblikujete v dobre državljane. Vaše delo ni in ne more biti v nasprotju z nobeno cerkvijo, vaše delo mora iti roko v roki z vsako vero, prav zato morate biti neodvisni od vsakega vpliva izven vas, ne samo zato, ker ste vzgojitelji otrok našega naroda, temveč tudi narodni prosvetitelji in vam velja vsa naša narodna zahvala!

Zakon o osnovnih šolah vam je dal nove naloge in vam morem reči, zlasti posebno za dravsko banovino, da ste dobro delali in vam gre vsa zahvala! (Ploskanje in klici »Hvala, gospod ban!«) Nato je nadaljeval v hrvaščini: »Menja sem, da učitelj ne sme biti samo predmet raznih okrožnic in predpisov, temveč mora učitelj skrbeti za vse, kar tiče življenje naroda. Zato ima učitelj tudi vpliv na življenje naroda. Ako boste tako delali v soglasju z državno upravo in narodom, potem boste postali čvrsti činitelji v prosvetnem, gospodarskem in javnem življenju!«

Predsednik Rašić se je zahvalil g. banu za tople besede, toda pri tem pride zopet do incidenta, ker izreče: »Zahvaljujete se vam jaz in skupščina!«, nakar prične dvorana klicati: »Skupščina! Samo skupščina!«

V imenu Ljubljane je pozdravil učitelje dr. Dinko Puc, poudarjajoč, da učitelji žrtvujejo mnogo ljubezni pri opozarjanju mladine na slavno preteklost našega naroda. Bodočnost pa se da pridobiti s trdim delom, ne z iluzijami in učitelji delajo s to zavestjo. Želel je drugim in milim gostom Ljubljane, da bi jim bili ti dnevi bivanja pri nas prijetni in da bi učiteljstvo doseglo lepe uspehe.

V imenu »Sokola« je govoril g. Gangl.

Nato je sledilo predavanje univ. prof. dr. Nikole Popovića iz Beograda, čeprav so nekateri delegati zopet hrupno protestirali, češ, da naj se prej izvrši dnevni red. Tema predavanja je bil: »Filozofsko pedagoški pomen psihoanalize.« Predavatelj je očital otrokovo življenje v luči psihoanalize ter se bavil s problemom, koliko so izsledki te znanstvene teorije pomembni za vzgojo. Predavanje je zborovalcem ugajalo in so zahtevali, naj izide v tisku.

Sledile so še razne formalnosti. Zveza mladih intelektualcev iz Maribora je poslala dopis na zborovanje s prošnjo, naj se glavna skupščina spomni tudi brezposelnih učiteljev.

Ko je predsednik Rašić sporočil, da se za jutri pripravlja velik skupni izlet na Bled, je dvorana zopet pričela protestirati, češ, jutri se zborovanje!

Izvoljeni so bili nato posebni odbori in odseki, ki so popoldne zborovali na učiteljskišču. V vsakem odseku so po trije Slovenci.

Poklonitev pred spomenikom

Opoldne je bila skupščina prekinjena, nato pa so zborovalci s predsednikom Rašičem na čelu odšli najprej pred spomenik kralja Petra, kjer je g. Rašić imel primeren govor, nato pa položil pred spomenik krasn venec. Za njim je govoril g. Kosta Matijević iz Siska. Pred spomenikom so se zborovalci tudi slikali.

Nato so zborovalci odšli še pred Prešernov spomenik, kjer je o pesniku govoril tudi g. Rašić, ki je prav tako položil krasn venec pred spomenik.

Politični klubi učitelstva

Zadnje čase se je pojavilo med nekaterimi učitelji stremenje, naj bi se snovali strankarski klubi. Tako se je v Kazini vršil sestanek pristavev JNS (bivše JRKD), ki ga je vodil g. Šmajdek. Do ustanovitve kluba pa na tem sestanku ni prišlo. Banovinska sekcija JUU pa se je sedaj izrekla proti ustanovitvi takih klubov, ker bi se s tem ogrožalo organizacijsko delo vsega slovenskega učiteljsva po znani »deklaraciji«, ko je bila iz stanovske učiteljske organizacije strankarska politika izločena.

Razburljiva popoldanska skupščina

Ze dolgo ni kakšno zborovanje v Ljubljani nudilo tako razburljive slike in bilo vodeno v takem neredu, kakor je bilo današnje popoldansko zborovanje učiteljev. Pri vsaki točki je prišlo do spora in do srditih prekanj med pristavi sejanje uprave ter opozicijo. Skoraj pri vsakem sporu pa je sodelovala vsa dvorana in včasih celo galerija.

Najprej so čitali zapisnik popoldanske razprave. Delegat Milan Popović iz Beograda je takoj protestiral, zakaj ni v zapisniku zabeležen popoldanski incident zaradi nacionalizma učiteljsva. Izjavil je, da ni učitelja, ki ne bi ljubil svoje domovine in zahteval, da pride ta korektura v zapisnik. Predsednik Rašić se je skliceval pri tem na Manojlovičovo brošuro. K besedi se je oglasil avtor te brošure, ki je povedal, da je njegova brošura izšla pred šestimi leti in da se očitki g. Rašića nanašajo na pasus treh listov. Tekst pa je tam drugačen, kakor ga citira Rašić.

Verifikacijski odbor je sporčil, da je verifikiranih 446 mandatov delegatov, nekaj pa razveljavljenih. Razveljavljen je bil tudi mandat Svetozarja Miloševića, ker je ravnatelj meščanske šole v Sjenici v Sandžaku. Milošević je izjavil takoj na to, da je že pet let predsednik organizacije in da mu sedaj jemljejo pravico zastopstva, v dvorani pa so ljudje, ki so jim legitimacije izročili pod roko. Med splošnim razburjenjem je skočil pred oder neki učitelj in pokazal legitimacijo: »Jaz imam legitimacijo, na nistem od nikoder delegat. Meni je vsilil neki Slovenec, samo ad bi v dvorani glasoval za odbor!« Reditelji so tega učitelja odvedli ven. Delegat Čikara iz Siska je spraševal nato, kdo zastopa karlovo društvo, ki je razpuščeno, pa je tudi »navedeno med članstvom. Dva od nadaljnjih smernih mandatov je odbor priznal, druge pa zavrnil.

Kritika gospodarstva

V imenu finančnega odbora je poročal Milan Vuković, ki je povedal, da je poročilo sprejela le večina dvanajst članov odbora, šest pa jih je bilo proti. V imenu manjšine odbora je poročal Mikić, ki je ostro kritiziral gospodarstvo glavne uprave, navajal velike pasive listov, ki jih glavna uprava v Beogradu izdaja, očital prevelike osebne izdatke in druge napake v proračunih ter obračunih. Govorniki večine so ta izvajanja pobijali in tudi predsednik ljubljanske sekcije g. Dimnik je hvallil sedanje upravo, kako je vestna in poštena. Govornikom opozicije so pristali večine s hrupom in vplitem onemogočali možnost govora. Kot najbolj vneti pristali glavne uprave in predsednika Rašića so se pokazali skoraj vsi slovenski dele-

gati. Delegat Goković je skušal dokazati upravičenost kritike, pa ni mogel do besede, razen en sam trenutek, ko je dejal: »Od predsedstvene mize dajte znake svojim pristavem za hrup!« Sledil je nov val ogorčenja odborovih pristavev.

Dolgo časa je trajal spor, v kakšni obliki naj se glasovanje o finančnem poročilu vrši, nato pa je predsednik Rašić z vprašanjem o razrešnici odboru dosegel, da je večina z akla-macijjo sprejela finančno poročilo.

Sledila so poročila drugih odborov. Blagoje Ristić je v imenu odbora za predloge omenjal tudi, da je odbor odobril

Izključitev člana Franca Erjavca iz JUU.

Delegat Avgust Lulik je v imenu društva Ljubljana okolica, vzhodni del, protestiral proti tej izključitvi, kakor je to storil že na banovinski skupščini. Delegat Franca Erjavca je lani kritiziral predsednika in upravo, kakor je to sklenilo njegovo društvo. Ta kritika ni imela osebnih note. Predsednik sekcije pa se je čutil užaljenega in je delegata Erjavca spravil pred častno sodišče. V častnem sodišču je bilo pet oseb, ki so bili isti, katere je Erjavce kritiziral. Torej so Erjavca sodili isti, ki bi ga morali tožiti. Erjavce je nato izjavil, da ne prizna sodišča, nakar ga je sodišče izključilo. Formalno je sekcija postopala sicer pravilno, toda z moralno-pravnega stališča to ni pravilno in so tako pravila organizacije le v škodo. Kongres naj ugodi pritožbi in naj zavrne Erjavčovo izključitev. Manjšina delegatov je Lulikovim izvajanjem navedeno ploskala. V tej zadevi so govorili še pristavi odbora, hoteli pa so govoriti tudi pristavi opozicije, pa jim je večina onemogočila izvajanja. Večina je izključitev Erjavca nato odobrila.

Sledila so še poročila drugih odborov, ves čas pa je opozicija zahtevala, da se kongres odgodi na jutri, kakor to določa dnevni red in je protestirala, da bi se kongres končal kar tako s čez kolenec, ko so vendar na dnevnem redu važne točke, o katerih je potrebna temeljita razprava, ki pa uocijo ni več možna. Večina pa je to le izkoristila in je kongres podaljšala v pozno noč, tako da je bila opozicija oslabiljena in v debati prikrajšana. Ob zaključku lista kongres se traja in bo zaključen najbrž pozno ponoči. Volitve se letos ne vrše, ker funkcijska doba glavne uprave še ni potekla.

Jutri se mnogo delegatov in drugih zborovalcev odpelje na izlet na Bled in v Bohinj.

II. razstava slovenskega tiska v Pragi

Nedavno so v Pragi in nato v Brnu priredili razstavo slovenskih ilustriranih listov, ki je v resnici uspeša. Slovani so na razstavi pokazali, da njihov ilustrirani tisk ne zaostaja ne po svoji vsebini, ne po tehnični upravi mnogo za listi najbogatejših zapadnih držav. Opogumljeni radi tega sta se odločila »Jednota slovenskyh žen«, Českoslovaška kmetijska akademija, in to s sodelovanjem Slovenskega instituta in Slovenskega arhiva znanega ministrstva, da prirede od 23. septembra do 7. oktobra v Pragi »II. razstavo slovenskih ilustriranih in strokovnih listov«. Protektorat nad

Zadnje sportne vesti

MEDKLUBSKA KOLESARSKA OGRINOVA SPO-MINSKA DIRKA M. K. ILIRIJE

Ljubljana, 20. avgusta.

Današnja medklubska kolesarska Ogrinova spominska dirka, ki jo je razpisal moto-kolesarski klub Ilirije so se vršila ob najlepšem vremenu. Zelo vroče solnce in mehan profiveter je precej ovirala dirkače na 150 km dolgi progi, vendar so vzdržali skoraj vsi do konca. Proga je šla od Ljubljane čez Trojane v Celje, kjer je bil obrat in cilj je bil na istem mestu, in sicer pri km 1:300 na Tyrševi cesti.

Na startu se je pojavilo 14 dirkačev od naslednjih klubov: Ilirija 3, K. S. K. Celje 1, Ljubljana 2, Primorje 2, Hermes 1, Sava 2, Zanja 2 in 1 Zvezni vozač. Pred pričetkom dirke je imel g. Gorjanc, starostni predsednik M. K. Ilirije, nagovor na vse dirkače, v katerem jim je z lepimi besedami objasnil namen in pomen dirke. Točno ob 6:30 je dal starter g. Gorjanc znamenje za odhod in dirkači so odrinili proti Celju.

Pri dirkah sta bila navzoča tudi gg. Pavle Pele, predsednik kolesarske sekcije, in generalni tajnik g. Vekoslav Kepec.

Na cilj so prihajali dirkači takole:

1. Abulnar Franc (Ilirija) 5:07:36/4.
2. Aubelj Valentin (Ilirija) 5:10:15/4.
3. Gartner Franc (Ljubljana) 5:10:16.
4. Prodan Edo (Hermes) 5:10:17.
5. Branjak Janko (Ljubljana) 5:29:57.
6. Novak Rudolf (Sava) 5:30:59/4.
7. Kajtnar Franc (Celje) 5:40:45.
8. Vrhovnik Ivan (Primorje) 5:40:45/4.
9. Vitrih Leopold (Zanja) 5:40:45/4.
10. Praprotnik Stanko (Zanja) 5:44.

Do obrata (Celje) je bil tempo nad 32 km na uro. Obrat se je izvršil v času 8:55 do 8:56. Prvi na obratu je bil Abulnar, sledil mu je Aubelj in Prodan. Tempo se je na poti nazaj zmanjšal zaradi silnega protivetera.

Organizacija dirke je bila prav dobra in tudi nezdgo ni bilo. Na cilju se je zbralo precej občinstva, ki je aplavdiralo zlasti zmagovalca Abulnarja. Zagreb, 20. avg. b. Za tretji letošnji nastop osješke Slavije v liginem prvenstvu v Zagrebu ni bilo posebnega interesa. Igrala je s Hlaškom in je tekma končala z 6:0 (4:0) za Hlaško.

Split, 20. avg. b. Na današnji tekmi med Hajdukom in Concordio je bilo 2500 gledalcev. Tekma je končala z rezultatom 1:0 (1:0) za Hajduk.

Oblak muh

Gradec, 20. avg. b. Večraj popoldne so opazovali v Eggenbergu pri Gradcu nenavaden naravni pojav. V precejšnji višini so namreč opazili proti severu ogromen roj majhnih muh, ki je bil zelo gost in širok 15 do 20 metrov, ki je letel proti severu kot oblak več kot eno uro.

Zveza mladih intelektualcev

Ljubljana, 20. avgusta.

Danes ob 11 dopoldne je bil sestanek Zveze mladih intelektualcev v prostorih Dopisne trgovske šole. Sestanka se je udeležilo prav lepo število mladih inteligentov vseh poklicev, med temi tudi mnogo akademsko izobraženih, ki so po večini seveda brez dela. Na sestanku so sklepali o raznih zadevah, ličočih kongres mladih intelektualcev, ki bo 3. septembra.

Na sestanku je bilo sklenjeno, da odide sredi prirednjega tedna k banu dr. Marušiću deputacija in ga prosi za podporo brezposelnim intelektualcem, ki je baje že zagotovljena.

ZOPET OGENJ NA GRADU

V noči na danes je zopet pričela tlel na Gradu trava. Najbrž je še od prejšnjega ognja ostala v suhi travi kakšna iskra, ki je povzročila nov ogenj. Ogenj pa so k sreči o pravem času opazili ljudje ter poklicali gasilce, ki so ogenj kar kmalu pogasili brez motorne in brizganja.

— Pri pokvarjenem želodcu, vrenju v črevesju, slabem okusu, glavobolu, mrzlici, zaprtju, bruhanju in driski učinkuje že en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice zanesljivo, hitro in ugodno. Znameniti zdravniki za želodčne bolezni izpričujejo, da se »Franz-Josef« voda za z jedjo in pi-jajo preobložena prebavila izkaže kot prava dobrota.

Pomoč v nezdgi. Življenje človeka je vedno hitreje in krajše. Sila tehnike nas žene z naglico naprej in vsak čas spravlja v soteri nesreči. Ni poklica, v katerem bi bil človek varen pred pretečo nezdgo. Kako naj se ubranimo težkih posledic! — Z zavarovanjem zoper nezdgo pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani.

Zborovanje književnikov

Beograd, 20. avg. m. Združenje knjižotričev Jugoslavije je imelo danes svoj 12. občni zbor, kjer je bil sprejet sklep, da se odbor poveri z nalogo, pretvoriti društvo v lokalno organizacijo in pristopiti k Zvezi knjižotričev Jugoslavije, ki se bo ustanovila 7. in 8. oktobra t. l. Današnje skupščine so se udeležili tudi delegati iz Zagreba, Ljubljane in Novega Sada. Iz Ljubljane je prisloval zastopnik Jugoslov. knjigarne g. Silvester Škerl.

Primorski akademiki v Tetovu

Tetovo, 20. avg. m. Večraj popoldne je dopotovala v Tetovo skupina primorskih akademikov iz Ljubljane. Tetovska občina jim je priredila snovi v hotelu Jadran banket, na katerem so primorski akademiki odpeli več primorskih in koroskih narodnih in umetnih pesmi.

razstavo bodo imeli poslaniki slovenskih držav v Pragi in ministri zunanjih zadev, prosvete in kmetijstva.

Prireditelji razstave prosijo uredništva in izdajatelje vseh slovenskih ilustriranih (umetniških in društvenih), dalje literarnih, etnografskih, slavističnih, prirodoslovnih, kmetijskih, morebiti tudi zdravniških, pravnih, tehnoloških listov ne glede na to, ali so ilustrirani ali ne, da pošljejo brezplačno po en izvod svojega lista na naslov: II. Vystava slovenskyh časopisu v Praze, XII., dum zemedelke osvety, Slezska ul. 7.

Lloyd George o Hitlerjevih načrtih

Pariz, 20. avg. AA. »Agence Economique et Financiere« priobčuje članek Lloyda Georgea o mednarodnem položaju. Iz članka povzemamo:

Priznan namen Hitlerjeve vlade je združiti vse narode germanskega plemena v Srednji Evropi v mogočno naziistično konfederacijo. — Hitler ta trenutek nima na umu aneksije Avstrije, niti ne ostvaritve načrta o carinski uniji, ker bi se temu načrtu druge velesile odločno uprle. Toda zato bo uresničena tem subtilnejša in neskončno uspešnejša aliansa tisti trenutek, ko postane Avstrija nacionalno-socialistična. Uspeh Hitlerjeve politike je odvisen od pristanka Avstrije nanjo, in ker je danes avstrijska vlada proti Hitlerjevstvu, je glavni namen naziistične kampanje, da to vlado strmoglavijo. — Hitler ne more pristati na neuspeh v tej točki in nič v njegovi preteklosti ne dokazuje, da bi bil človek, ki se lahko odreče svojemu smotru. Hitler ima za seboj ves narod, v katerem sta vojaški poraz in sovražnost drugih narodov skovali nevarno duhovno razpoloženje, ki ga zdaj njegovi retorski genij pretvarja v patriot-sko ekaltiranost. Njegovi današnji ideali so militaristični in agresivni z vsi silo omejenega in fanatičnega nacionalizma. Zato se ne smemo čuditi, da kažejo sosedji Nemčije neko nervoznost glede možnih posledic takšnega stanja. — Toda Hitlerju ne manjka tisto praktično bistrovost, ki zna ujeti pravi trenutek, da po-mudi roko ali pa da udari; zato se zaveda, da bi bila preuranjena akcija obsojena v katastro-falen neuspeh. Zakaj Hitler ve, da nima posla z Društvom narodov, temveč z dvema ali tremi mogočnimi državami.

Konferenca izvoznikov sadja

Arandjelovac, 20. avg. m. Pod predsedstvom narodnega poslance Ilije Mihajlovića je bila danes tukaj konferenca izvoznikov sadja, na kateri so imeli strokovnjaki več govorov v zvezi z bližnjo izvozno sezono. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki zahteva revizijo doseganega načina izplačevanja deviz od strani Narodne banke. Resolucija apelira tudi na pristojna ministrstva, naj čimprej počejo nova tržišča za naše sadje, da se položaj našega kmetijskega prebivalstva vsaj malo opomore.

POLJAK IZUMIL NOVO ZAVORO

Novo zavoro, ki jo je izumil inž. Lipkowsky, proučuje mednarod. komisija v Varšavi. V komisiji so predstavniki mednarodne železniške zveze, in sicer Francozi, Nemci, Romuni, Svcariji, Madjari in Italijani. Ako se poizkus obnese, po Poljska vpeljala novo zavoro na svojih tovornih vlakih.

Dvounmno. A. »Kako izhajate s svojo ženo?« — B. »Navadno do 201 nato je pa treba skrbeti za »kredos«.

Značilno. Gospa beraču: »Pomagajte nesti moji služkinji kovčeg na postajo, pa boste dobili kosilo opoldne.« — Berač: »Kaj boste pa kuhali, gospa?«

Mariborska nedelja

Belgrad, 20. avgusta. m. Današnja nogometna tekma med BSK in BASK je končala 4:1 (2:1) za BSK.

Narte Velikonja:

Najlepša kavarna

Motite se: ne mislim nobene kavarne v našem stolnem mestu. Kaj imajo opraviti te kavarne z mojo mladostjo? Nič. Tu igram tarok, tu kibičiraj pri šahu, res, tu smo — oh, moj Bog, kaj vse smo tu doživeli! Ne, zdaj mislim kavarne v podeželskem mestecu, kavarne, ki ima v isti sobi dve pokriti mizi in dve nepokriti in je od teh dveh ena že vegasta in rdeče umazane barve in popisana s tintnikom, in druga blazno modre umazane barve in tudi popisana s tintnikom in se ji poznajo tudi madeži od likerjev in vtiski žebeljev, ker je po njej še pred tednom skakal v škornjih Lukačev Janez in so ga radi tega in radi hude telesne poškodbe zaprli v zaporu preko ceste.

V tej kavarni je kuhinja in blagajna in plačilni in donašalec in isti osebi. Krepko zdravo dekle, jutraj do enajstih nekoliko spodrecano in boso in zvečer v kratkem, črnem, politem predpasniku, ki menda služi za blagajniško beležnico, če sodiš po madežih. Da vam še nisem povedal, kako se pišem? Oprostite! Pišem pa se Gregor Omanen.

Tisto o Janezu mi je ona pripovedovala. Jaz nisem vedel in je rekla, da je dovolj nje. In me je vprašala, ali sem bil kdaj mlad in ali razumem moškega. — Bom kmalu vpokojen višji uradnik in sem še danes samec in bom takšen ostal in pišem se Gregor Omanen, če dovolite! In bom ostal samec. Da, ostal! Kriva je ta kavarna. Tako, zdaj sem povedal in zdaj je povedano. Da, kriva je ta kavarna! — Odgovoril sem, da sem bil mlad in da razumem moškega in da ima Janez prav, če divja v škornjih po mizi. Da, tudi to sem dejal. — Potem ga bom morala vzeti! Ne pomaga nič, potem ga pa bom morala res vzeti!

»Če ga nimate radi —
»O, pa še kako — toda, saj me razumete. Še eden hodi za menoj. In ko skoči Janez na mizo, oni uide, ker se boji škandala. Da bi ga šef radi slabe družbe slabo ocenil in kaj jaz vem. Janez pa se ne boji ne boričev ne vraga in na mizo, no, pogledajte! Trije so mizo držali, da se ni zlomila. Kako me globoko pretresajo te besede.

»Res ne razumem!« sem potrdil in pri srcu mi je bilo tako voljno in mehko kot med piščanci. Vedno mi je v tej kavarni tako sladkotrpko in svetlobridko. Že deset let hodim v ta kraj na dopust. Lep je kraj, pa ne radi kraja, radi te kavarne s štirimi mizami. Ena je že od začetka, ta v kotu, pri kateri vedno sedim. In na robu ima še danes vtisnjen dan, mesec in znano leto. Na dopust hodim v juliju. Nasproti kavarne je notarjev vrt in na njem cveto vrtnice in zeleni pet drogov fižola, dva šopa potonk in prav tako gleda skozi okno deklica, samo ta je kratko ostržena, ona, ki je tistikrat slonela, je imela dolge kite.

Bil sem sedmošolec in sem bil pri teti na počitnicah v sosedni vasi. Ona je bila tudi iz sosedne vasi in — oprostite, ne morem opisati, kar mi se mi stori! Jutraj sem šel na izprehod do njene hiše, opoldne sem šel na izprehod mimo njene hiše in zvečer me je teta poslala, naj grem z njo na izprehod mimo njene hiše. Nič drugega! Nihče ni vedel, samo ona je vedela in je po navadi nekaj delala pred hišo in sem jo pozdravil. Nič drugega! Ne, oprostite, jaz ne morem pisati podrobnosti. Srce me boli in v desnem ušesu mi šumi.

To pozdravljanje je trajalo mesec dni. Potem sem šel domov in se vrnil čez teden dni. Na postaji je izstopila tudi ona. Pogledala me je, jaz sem pozdravil, ona je prišla k meni in prožila roko in sem dejal:

»Dobro dan, gospodična Nada!«
Tudi ona je rekla dober dan in vprašala, kam grem. In sem ji povedal. Ko je še ona povedala, sem jaz dejal, da imava isto pot. Dobro uro po lepi cesti.

»Da, dobro uro! Prijetna pot. Kako zdaj vse vonja po travnikih!«

In sva šla. Skočil sem bil na njeno levo stran in kjer je bila cesta blatna ali lužnata, sem ostal »tadaj, da je ona šla naprej.

»O, kakšen pokoren kavalir!« je dejala.

Meni se je srce tajalo od veselja. — Pred mestom je dejala, da je še tešče. Zgodaj da je vstala in da ni pustila buditi tete. Da bi šla v kavarno, pa da sama ne more in da se nikoli ni bila in bi ljudje rekli, da hodi po kavarnah. »To ste srečni, fantom je to lahko!«

Povabil sem jo, junaško povabil in zavihal pet dilač po nosom. Da jo spremim, ker da sem tudi jaz še tešče. Oči so se ji zaiskrile od veselja. O, te oči! Ne, oprostite, prav nič ne morem naprej opisovati, kar hudo mi je. Te oči! Te oči! »Ne veste, kako si želim kavarne. Da vsaj vidim, kakšna je notri!«

Da v tej kavarni se nisem bil, sem dejal in da bi jo tudi jaz rad videl. V žepu sem otipal rokavico in sem jo prav neopažen izvel. Kakor bi ne vedel, da jo držim, sem vtihtel levico in je ona rokavico videla in sem videl, da se ji je zdelo vse prav imenitno. Kavarna je bila prazna. Sedla sva k mizi v kot. Takrat je bilo v kavarni pet miz. Peto je zlomil Pavel, ko je skočil na njo, kakor boste videli. Na notranjem oknu je slonela deklica s kitami, na vrtu je bilo pet zelenih fižolovih natičij, dva šopa potonk in vrtnice so cvetele.

Tista deklica s kitami je sedaj obsežna gospa in živi spodaj v mlinu in je prašna in bela od moke od nog do pritrženih las kakor kakšen zrezek. Na njenem mestu gleda sedaj druga deklica, ki nima več kit, pa bo kljub temu nekoč obsežna gospa, če ne bo učiteljica v hribih.

Midva sva sedla k mizi v kot. K nama je pristopila debela kuhinja in blagajna in plačilni in donašalec takrat v osebi domače gospodinje, ki se je ozkjem, zagrnjenem prostoru pravkar še glasno pogajala za četrto maslo z bledikasto potovko.

»Dve kavi z žemljami!« sem naročil. Mislim, da je imel Napoleon pri Marengu isti poudarek. Pa rokavice sem položil na mizo.

Da mora kavo še zmleti in skuhati in mleko zavreti in po žemlje poslati. Ali bova čakala? Da. Hitro sem odgovoril in sem videl, kako so se moji spremljevalki zaiskrile oči. Najbrž je to videla tudi kuhinja. Kajti tam se je začelo divje delo. Šumot in hreščanje starega mlinčaka, ropotanje drv. Morala je še cepiti treske. Slisal se je potem ropot pokrova na loncu, v katerem je vrela voda, zacvrčalo je mleko po štedilniku. Vmes pa sta se pogajali kuhinja in potovka za četrto kilo masla. Toda vse to sem slisal samo na pol, in meni se zdi, da ima moderni »jazz« izvor v tem ropotu. Jaz sem gledal samo tiste oči. Iskrile so se in vsa je bila razsvetla.

»Kako je krasno!«

Da res, tistikrat se mi je zdelo, da je bilo zrcalo bolj čisto in pa peta miza je še bila v sobi.

»Res lepo!« sem odgovoril.

Kaj vse sva si povedala. Sedela sva in govorila in sem ji povedal, da bom drugo leto maturiral in da pojdem v semenišče. Ona se je žalostno

nasmehnila in dejala, da ne verjame. In sem vzdihnil, da je itak vseeno. Pa je vprašala, zakaj vseeno? Ali nimam nobenega dekleta? In sem rekel, da ne. Pa so se ji oči spet zaiskrile in tudi ustne so ji rahlo zdrižile. Oprostite, jaz ne morem tega opisovati. Hudo mi je pri srcu. Res, ne morem: srce me boli. In sem navidez nehoti ujel njeno roko na mizi in jo vprašal, če je že zaročena. Da ne. No, kaj pa prstan na roki? Da je darilo za birmo. Potem je rahlo zmaknila roko pod mizo. Jaz tudi. In sta se roki našli pod mizo in se igrali s prsti. Čutil sem rahel pritisk njene roke in me je prešinilo kakor iskra.

»Čudno!« je ona vzdihnila.

»Čudno!« sem dejal jaz ter ji pogledal v oči.

Kuhinja je ropotala in s potovko se še nista pogodili za četrto maslo.

»Lepo!« je ona dejala.

»Res lepo!« sem potrdil ter krepko stisnil njeno roko. Kaj je bilo v tisti roki? Še danes čutim v dlani vseh njenih pet trepetajočih prstov, kakor pet mladih jerebic. In ker ni umaknila roke, temveč prišla moja ter si jo naglo in krčevito pritiskala na prsi, me je obšla divja sladkost in omočična drznost. Nagnil sem se bliže in naglo pritiskal svoje ustnice na njene. Kakor bi bil poljublil dvoje trdih češenj! Prvič v življenju in sem čutil, kako sem res zardel. »Ali si kaj moja?« sem dahnul. »Kako te imam rad!«

Prav nič nisem lagal. O, da, prav nič!

Pa se ni nič odmaknila in je dahnila in rekla:

»Tudi jaz te imam rada! Še sam ne veš in že dolgo! Že tri tedne! Ali si to vedel?«

Zdaj razmišljam, kako more mlad, zaljubljen fant dati na tako vprašanje pravičen odgovor. Takrat nisem mislil in sem kar znil:

»Skoraj da nisem upal!«

»Na!« je dejala, ter me vroče poljubila. »Kako je to lepo. Kako si to lepo povedal! Da, zdaj sem tvoja!« in mi je ovila roko okoli vratu.

Kuhinja je zaropotala, potovka je privlekla svoj koš in tarnala, da je dala v izgubo. Ali bi ji ne dala šilca brinjčevka? Da ji da. In sta obe vstopili in je kuhinja in donašalec rekel, da bo kava koj, samo po zemlje še mora. Da pa ni daleč, kar čez cesto.

Nadi so padle roke z mojega vrata, pogledala je na uro in dejala, da se bo zamudila.

»Bova rekla, da sem prišla z drugim vlakom!«

Kajne?« je predlagala. »Kako je tu lepo!«

»Vse je lepo!« sem potrdil. Tisti hip sem zapazil, da deklica s kitami na oknu na oni strani gleda v naju. Ko jo je zadel moj pogled, se je plašno umaknila, kakor da je kaj ukradla. Stisnila se je za zastor, toda jaz sem vedel, da naju še gleda, kajti šop las je gledal izza zastora, ki se je rahlo gibal.

Medtem so prišle žemlje čez cesto in sva pila kavo. Naboljšo kavo na svetu in je hotela takoj plačati. Toda jaz sem premaknil rokavice na mizo in sem plačal. Tudi obe žemlji. Skupaj deset vinarijev. Plačilni kot gospodinja ni maral napitnine. »Še dobre pol ure posedevale!« je dejala. »Potem pojdeva prav počasi po bližnjici čez hrib, da se bova zdela upehana. Potem bodo mislili, da sva hitela. Pa sreča nas ne bo nihče.«

Vidite, to je bila pametna deklica. Na vse je mislila, samo nečesa ni preudarila. In to je bila najina usoda. Za celo življenje. Da bi bila šla takoj!

Deset minut je poteklo.

Po cesti sta pridirjala v blaznem diru dva prazna lojtnika. Voznika sta pokala z bičem in podkve so kresale ogenj. Pred kavarno sta se ustavila. Kakor vihra sta udrila fanta v kavarno.

»Halo, mati, vsakemu frakelj! Hitro, mati, ali ne veste, da se svet vrti?«

»Moj Bog!« je vzkliskala Nada! »To je pa Pavel!« Stisnila se je plašno kot čopka k mizi.

»Pazi, to je Pavel!«

Še preden sem mogel vprašati, kakšen Pavel, je večji fant že zabrusil frakelj po sobi, da se je razletel na tisoč drobcev.

»Kaj ima tak bledičnik sedeti v kavarni? Na solnce naj gre, da bo zagorel!«

»Oh,« je dejala deklica, »Pavel, daj no mir in bodi pameten. Na cesti sem ga dobila in tešče je še bil!«

»Tudi če je tešče, nima z našimi dekleti v kavarni sedeti. Pa naša dekleta v kavarno!«
Ze je ves divji lezel na stol in tako bil z nogo po drugem, da so letele iveri po sobi. Gospodinja si je pulila lase.

»Oh, Pavel, daj no!«

»Vse plačam, vse stokrat plačam! In če na mizo skočim in jo vso polomim, jo plačam. Stokrat plačam!«

In planil je še na mizo in miza se je s hrúšcem in trščem sesula kakor škaflija zveplen. »Pavel, daj no mir — če ne!« je planilo deklica k njemu ter vihtelo pesti.

Tisti hip je stopila k meni gospodinja.

»Prosim, pojdite, če ne mi razbije kavarno!«

Stisnila mi je v roko klobuk ter me tako zakrila, da sem varno ubežal na cesto. Ozrl sem se ter videl ono deklico s kitami sloneti na oknu. Bližnjice nisem poznal in sem šel po cesti. Kmalu sta za menoj pridirjala voznika in Nada je sedela pri Pavlu. Ko je vozil mimo, je pokal z bičem, toda ona ga je pograbila za lase na čelu in se je umiril in krotko nasmehal.

»Nada, ti vražji deklet!«

Izvelkel je iz žepa groš ter mi ga vrgel na cesto. »Na, za kofe, fant! In zapomni si, naša dekleta ne hodijo v kavarno!«

Videl sem, da ga je lopnila z roko po ustih.

Fant pa se je zasmehal na glas in vpil:

»Nada, ti si vražji deklet!«

Vidite, tako se je ta stvar zgodila. Mene je bilo tako sram in tako sem bil razžaljen, da sem opipal nož v žepu. Velik nož s štiri prste dolgim rezilom. Tako me je grabilo, da bi bil planil na voz, ter ga zabodel. Da, da bi bil mrtev! Toda stresel sem se in pomislil, da moram drugo leto maturirati in da bi bil zaprt ... Kar streslo me je pri mislih, da bi bila potem Nada izročena takšnemu divjaku. Niti pomislil nisem, da bi bil ta divjak mrtev.

Dobro teden sem poleg pri hiši moje tete na trati ter samo strmel v nebo. Kakšne globoke študije in čudna dognanja so mi šla po glavi od neizrekljive bolečine, ki je grizla v srce.

Po treh dneh sem se srečal. Sra je k žanjicam na polje. Krilo je imela privihano, v nizkih solnih so tičale njene gole noge, da so se videle še nad kolena. Pa kaj bi pravil mladini, kako je to takrat bilo, ko si sicer komaj videl gležnje izpod krila in so bili tisti gležnji več vredni kakor celo stegno.

»Veš, zadnjič ni bilo prav, da si ubežal. Jaz Pavla poznam. Umirila bi ga bila in se peljali bi se bili z njim. Zdaj pa je vsega konec, Bezel te bo, kjer te najde. Nič te ne cenil. In, in ne zameri — tudi jaz ne morem biti tvoja. Rada te imam, res, prav rada, toda saj veš, Pavel nam hišo pre-

Slovenska kulturna prireditel prepovedana

Kdo vlada v Celovcu?

Kje je zaščita pravic koroških Slovencev? Zakaj ima Koroška direktorja za varnost?

Slov. kršč. soc. zveza za Koroško je pripravljala za nedeljo, dne 20. t. m. pevsko prireditev pri Mostniku ob gališkem mostu, na kateri bi nastopili slovenski pevski zbori iz Galicije, Rikarjavasi, Zitarevasi, Skočijana, iz Megorij in iz Radiš. Velikansko je bilo zanimanje za prireditel in splošno so pričakovali velikansko udeležbo iz bližnje in daljne okolice.

Na prošnjo za dovoljenje, ki je bila vložena že dne 7. avgusta, je okrajno glavarstvo v Celovcu z odlokom z dne 17. avgusta, torej deset dni po vložitvi prošnje in komaj tri dni pred namenavano prireditvijo pevski koncert prepovedalo. Za vzrok navaja dobesedno: Glede na velikansko vlogo, ki jo je igral gališki most ob priliki plebiscitnih bojev proti Jugoslovanom, bi prireditel slovenskega pevskega koncerta prav v tem kraju povzročila med domovini zvestim prebivalstvom veliko vznemirjenje, tako da bi bila zaradi tega ogrožena javna varnost in mir. V resnici so prišli od različnih strani protesti proti ti prireditvi in tudi vesti, da se bo prireditel v silo zabranila.

Četudi je dana možnost priziva, katerega je Prosvedna centrala tudi vložila, se je morala prireditel vendar odpovedati.

Neverjetno je, kako je politična oblast še trdnost let po plebiscitu pod terorjem tistih ljudi, ki hočejo vedno in vedno moliti mir v slovenski Koroški.

Zalostno spričevalo je, ako se prepove kulturna prireditel slovenske narodne manjšine na Koroškem v času, ko išče avstrijska vlada ugodnih vezi z vsemi sosednimi državami in ko so se odnošaji med Slovenijo in Celovcem znatno zboljšali, in to zaradi političnih zadev, ki so se odigrale pred petnajstimi leti! Iz tega se vidi, da je prepoved diktilar koroški Heimatbund, ki opira vse svoje delovanje in svojo eksistenco na plebiscitne boje.

Pred enim tednom je koroški krščanski list »Kärntner Tagblatt« priznal, da so koroški Slovenci pokazali svojo zvestobo do avstrijske države, ko so odklonili ponudbo narodnih socialistov za priključitev južnega dela Koroške k Jugoslaviji. Ali so hitlerjevci takšno ponudbo sploh kdaj stavili? Odlok celovskega okrajnega glavarstva pa kaže, da je navadna pevska prireditel koroških Slovencev na njih lastnem ozemlju javnemu redu že nevarna! Slovenci so postali kar iredentisti. Vsak izgovor pride oblastem prav.

Zaradi groženj Heimathunda je javni mir ogrožen? Avstrijska oblast je znala vpostaviti red in mir v boju proti narodnim socialistom. Ali bi v primeru potrebe res ne znala udušiti vsak odpor proti slovenski kulturni prireditvi že v kali?

Strah za javni red ni bil odločilen, pač pa je odločalo staro nasprotno proti vsemu, kar je slovenskega. Tako sodi že vsak kmet, in sicer prav.

V 45 taborih prebivajo Hitlerjevi nasprotniki

V Baslu je izšla brošura »Braunbuch«, ki pri naša prvič pregled političnih koncentracijskih taborov v Nemčiji. V Dachau pri Monakovem je zaprtih 5000 političnih kaznivcev, v Heubergu na Zgornjem Badenskem 2000. Nadalje so taborišča v teh mestih: Gottzell pri Gmündu na Württembergem, Kieselau na Badenskem in Rastatt (300 jetnikov), Bad Dürheim (500), Pfalz (2000), Ginnheim pri Frankfurtu, Rödelheim pri Frankfurtu, Frankfurt-Fechenheim, Osthofen, Landenhessen, Kassel, Mühlheim (2000 jetnikov), Wanne-Eickel na Vestfalskem, Sennelager pri Paderbornu (900 moških, 30 žensk), Esterwegen pri Dörtnu na Vestfalskem (500), Mooringen pri Hannoveru, Pa-

penburg (pripravljeno za 4000 jetnikov), Bremen, Vechta, Oldenburg, Wilsede, Lüneburger-Heide (2000), Fuchsbüttel pri Hamburgu, Wittmoor pri Hamburgu, Oranienburg pri Berlinu (1500), Börnieke pri Nauenu, Sonnenburg (414), Ohrdruf (1200), kaznišnica Mathildenschlöchen pri Draždanah, Golditz, Zittau (300), Heinevalde, Grad Ortenstein pri Zwickau, Grünhainichen, Königstein, Hohenstein, Sachsenburg, Vratislava, Dürrgoy in Grundau pri Königsbergu. Nadalje je še približno 6 taborišč na Brandenburškem, pet v Porurju in več v Braunschweigu, v Vzhodni Prusiji in pa v Srednji Nemčiji. Skupno je znalo število političnih taborišč 45 v začetku julija.

V taborišče v Oranienburgu so pravkar pripeljali bivše voditelje nemškega radia, ki so bili povečini socialisti. Od desne proti levi: Magnus, Flesch, Giesecke, napovedovalec Braun, sin bivšega predsednika nemške republike Eberta in socialistični poslanec Heilmann.

Najnovejši modeli dvokoles, otroških in igračnih vozčkov, prevzornih triokljev, motorjev in šivalnih strojev. Velika izbira. Najnižje cene — Ceniki franco.

Tribuna: F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozčkov Ljubljana Karlovska cesta št. 4. 191

kucne. Da me plašnemu škricastemu zajcu ne pusti. Da bi zemljo pregrizel od sramote, če bi vzela takšno — takšno — ne zameri — grizo. In zdaj vedo tudi že doma. Grozno! Pa sem mislila, da bom svojo gospodinjo šola kedaj rabila. Da bom vsaj mogla pokazati, kako znam streči pri mizi. Saj v kavarni ne znajo niti prav streči. Ali nisi videl, da je šla vodo šele iskat, ko sva izpila kavo? Ta mora že biti prej na pladnju! Da veš! Daj, pojdi v semenišče in imej novo mašo in povabi naju s Pavlom. O, je že dejal da ti kupi opravce za dve sobi, če pojdeš! Saj se tudi njemu smiliš, toda ceni te pa ne. Da si zajec! Jaz bom pa okrsnila mizo in strekla na Tvoji novi maši. Boš videl. In zmerom bom mislila na kavarno. Kako je krasna, kaj ne? Ali boš tudi ti mislil na kavarno? Daj, misli, ker rada te imam res! Nič ne pomaga. Zalostno. Če pojdeš v lemenat, bom vsaj nekoliko pozabila!«

Ozrla se je, naglo me poljubila in nato stekla po stazi na polje.

Stal sem ves omamljen na cesti ter zrl za njo. O, ti sladki deklet! Smilila se mi je, da smilila in sem si takrat odzvel obljubo, izkopal globoko jamico v brežini, urezal križec ter ga položil v grob. Tako sem pokopal za večno svojo ljubezen.

Zdaj sem že star, v pokop pojdem kmalu. Vsako leto odkopem križec ter ga zamenjam z novim. Nihče ne ve za ta moj grob. Nada pa je že umrla: Pavle je divjal s konji; splašili so se in prevrgli voz. Oba sta mrtva. Skupaj ležita in vsako leto položim na njihov grob vrtnice. Debeleče vrtnice zadnjih treh let je rastle na notarjevem vrtu. Nihče ne ve za moja skrivnost v kavarni. Ne, nihče, samo ona debela gospa spodaj v mlinu. Ta ve. Ona je tista deklica s kitami in mi je pred tremi leti povedala, da je videla mene in Nado v kavarni in da ji je bilo tako hudo, da je jokala. In če bi postala vdova, da me še zdaj vzame. Tako da jo je bolelo srce. In to da je njen skrivnost

Špeceritsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd. dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Tako sedim vsak dan popoldne v tisti kavarni. O, to je najlepša kavarna na svetu. V mizo sem zarezal dan in mesec in leto. Tudi sedaj pride vseh samotnih parček. Tistikrat se presedem in gledam samo skozi okno. Slisim sicer rahel šepet za seboj in če morem, pošlem rdečelično dekle po cigare v spodnjo trafiko, kjer sem jih prej odbral in dejal, da pošlem ponje. Toda iz obnašanja onega ostrženega dekleta na oknu sklepam, da ni med onima za menoj nič ljubezni. Kajti tisto dekle zdaj sedi na oknu in binglja v kratkem krilu, ki ji sega komaj nad kolena, z nogami po zidu. In se ne umakne.

Pred nekaj dnevi je prišel spet takšen parček. In je on vprašal, ali se ji kaj blišči in je ona rekla da in sta spustila zavoso. Tistikrat je ono dekle na oknu meni pokazalo osle, zablinknilo s krilom, zavihnilo se na rokav v veliki krog skozi okno na cesto ter jezno prišlo v kavarno.

»Ali ne bi morda menjali kovača?«

Strupeno je pri tem ošvrknila tisti par v kotu, ki je spustil zavoso.

Menjal sem kovača jaz.

In na vratih mi je spet pokazala osle.

Ko pojdem v pokop, kupim ono hišo nasproti in tisto okno zazidam. Sam pa bom sedel v tem svojem kotu. Tudi grob sem si že določil in kupil. Tiki pri Nadi in Pavlu. Mislim, da je le zgolj slučaj, da ima tudi ona debela gospa, deklica s kitami, prav tam že kupljen grob.

Tista rdečelična kuhinja in blagajna in donašalec in plačilna v eni osebi, bo pa morala vzeti divjega Janeza, ko ga izpuste iz zaporu, sicer nam razbije kavarno.

Da, da, ona ga mora vzeti! Kam naj grem v pokop, če ne bo te kavarne? Dobro, da nisem šel v lemenat. Če bi bil šel, ne bi mogel tako sedeti v kavarni in če bi sedel, bi bilo morda mladim ljudem vpricho mene nerodno, četudi za mojimi hrptom.